

ÖĞRETMEN ADAYLARINDA DUYGUSAL ZEKANIN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Yrd. Doç. Dr. Günseli GİRGİN

Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İzmir/Türkiye

E-mail: günseli.girgin@deu.edu.tr

Özet

Mayer ve Salovey'e göre duygusal zeka, kişinin kendisinin ve başkalarının duygularını değerlendirmesi ve ifade etmesi, kendisinin ve başkalarının duygularını kontrol edebilmesi, düşüncelerin ifadesi için, duyguların kullanılmasıdır. Goleman, duygusal zekayı beş ana başlıkta toplamaktadır; a) Benlik bilinci; bireyin duygularının farkında olması, b) Duyguların kontrolü; değişik duygu durumlarına gösterilen tepkinin kontrol edilmesi c) Kendi kendini motive etmek; amaçlanan hedeflere ulaşmak için duyguların yönlendirilmesi, d) Empati; başkalarının duygularının farkında olma, e) İlişkiyi yürütmek.

Çalışmanın amacı, Buca Eğitim Fakültesinde eğitim gören öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeylerine etki eden bazı değişkenleri incelenmesidir. Araştırma 2006-2007 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri ile yapılmıştır. Çalışmada, bilgi formu ve duygusal zeka ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler, t testi ve varyans analizi ile test edilmiştir. Verilerin yorumu sonucunda; öğretmen adaylarının yakın arkadaş sayısı, mesleğini isteyerek seçme, hayati sevme, kendi öğrencilerinin sorunlarını çözeceğinden emin olma, kendi günlük yaşamlarında yaşadıkları sorunları etkili biçimde çözmeye becerileri ile duygusal zeka arasında önemli farklılıklara rastlanılmıştır.

Anahtar sözcükler: duygusal zeka, öğretmen adayları.

EVALUATION OF EFFECTS OF SOME VARIABLES ON EMOTIONAL INTELLIGENCE IN STUDENT TEACHERS

Abstract

According to Mayer and Salovey, emotional intelligence is individual's evaluating and expressing his and others emotions and using them to control and convey emotions. Goleman classifies emotional intelligence into five main titles; a) Ego consciousness; to be aware of individual's emotions, b) Control of emotions; control of reactions to different emotional moods c) Self-motivation; to direct emotions to reach goals, d) Empathy; to be aware of others' emotions, e) To sustain a relationship.

* Bu çalışma 7-9 Mayıs 2007'de Ege Üniversitesi tarafından düzenlenen "Uluslararası Duygusal Zeka Sempozyumu"nda sunulmuştur. Bu alanda yapılan çalışmalardan biri "Çağdaş Eğitim" dergisine gönderilmiştir. Her iki çalışmanın uygulama grubu aynı, incelenen değişkenler farklıdır.

Aim of this workshop is examination of variables which affects emotional intelligence of teacher candidates who are studying at Buca Education Faculty. Research was done in 2006-2007 education year with Dokuz Eylül University students. Information form and emotional intelligence scale was used during the labor. The data obtained are tested with t test and variance analysis. As the comments of results, there are considerably huge differences between emotional intelligence and number of close friends, choosing the job, feeling about life, having no doubt about solving his students' problems.

Key Words: emotional intelligence, techer candidates.

Giriş

Bireylerin, yaşamlarında mutluluğu bulabilmeleri, güçlü ve geliştirilebilecek yanlarının farkında olmaları, duygularını ve davranışlarını yönetebilmeleri ve çevresindeki kişilerin de duygu ve düşüncelerini anlamaları ile gerçekleşebilir. Duyguları ifade edebilme, empati, bağımsız olma, uyum sağlayabilme, sorun çözebilme, sevecenlik, nezaket, saygı gibi duygusal nitelikler bireyleri başarıya götürecektir yolda sahip olunması gereken temel niteliklerdir ki, bu da ancak yüksek duygusal zeka ile elde edilebilmektedir.

Duygusal zeka, analitik zekaya göre toplumsal yaşantısındaki başarı ile ilgili daha çok bilgi vermektedir. Duygusal zeka kavramı, yeni bir kavram olmasına rağmen son yıllarda özellikle yurt dışında bu alana yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar iş yerlerinde, psikoloji ve eğitim gibi birçok alanda kullanılmaktadır.

Duygusal zekanın geliştirilmesinde öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Farklı düşünce ve özelliklere saygı değer veren, öğrencinin özgüvenini geliştirmeye katkıda bulunacak, yeteneklerini ortaya koymasını sağlayacak öğrenme ortamları oluşturmak öğretmenin becerisidir. Öğretmenlerin oluşturduğu olumlu sınıf iklimi, olumlu öğrenme ortamı sağlarken öğrenciye de doğru model olacaktır. Yapılan çalışmalar, duygusal zekası yüksek olan çocukların dikkat etme sürelerinin daha uzun ve daha az disiplin ve davranış bozuklukları yaşadıklarını göstermektedir (Bar-on 1997, Cattell, Eber, Tatsuoka, 1970).

Kavramsal çerçeve

Duygusal zekayı, kavramsal olarak ilk kullananlar, Mayer ve Salovey 'dir. Bu araştırmacılar göre duygusal zeka, kişinin kendisinin ve başkalarını duygularını değerlendirmesi ve ifade etmesi, kendisinin ve başkalarının duygularını kontrol edebilmesi, düşüncelerin ifadesi için duyguların kullanılmasıdır (Mayer, Salovey 1990).

Daha sonra Goleman (1998) iki tür zihin olduğundan söz etmiştir. Bu zihinlerden biri akılcı zihin, ikincisi ise duygusal zihindir. Birbirinden tamamen farklı bu yapılar, zihinsel yaşantıyı oluşturmak için etkileşim halindedirler. Goleman'a göre yaşamdaki başarının % 80'i duygusal zihinden kaynaklanmaktadır. Goleman, duygusal zekayı beş ana başlıkta toplamaktadır: a) Benlik bilinci; bireyin duygularının farkında olması,

b) Duyguların kontrolü; değişik duygu durumlarına gösterilen tepkinin kontrol edilmesi c) Kendi kendini motive etmek; amaçlanan hedeflere ulaşmak için duyguların yönlendirilmesi, d) Empati; başkalarının duygularının farkında olma, e) İlişkiyi yürütmek Bar-On'un modelinde duygusal zeka, kişisel beceriler, kişiler arası ilişkilerde beceriler, uyumluluk, stresle başa çıkma, genel ruhsal durum ve bu boyutlarla ilgili yetenek ve beceriler olarak açıklanmıştır (Bar-On, 1997). Cooper ve Sawaf (1999), duygusal zekası yüksek kişiler, güven, bütünlük, empati, esneklik ve güvenilirlik gibi ahlaki değerler ile

güvenli iş ilişkileri kurma ve sürdürme yeteneklerini harekete geçirme enerjisine sahiplerdir. Martinez'e göre (2005) duygusal zeka, "Bireyin becerilerini, yeteneklerini, çevresel istekler ve baskılara karşı basa çıkma özelliklerini düzenlemesidir.

Amaç

Çalışmanın amacı, Buca Eğitim Fakültesinde eğitim gören öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeylerine etki eden bazı değişkenleri incelenmesidir. Bu amaçla şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. Öğretmen adaylarının, cinsiyetleri ve duygusal zeka düzeyleri ne şekilde etkileşimde bulunmaktadır?
2. Öğretmen adaylarının, duygusal zeka düzeyleri arkadaş sayılarına etki etmekte midir?
3. Öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeyleri, mesleklerini isteyerek seçmelerini etki etmekte midir ?
4. Öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeyleri, yaşamı sevip sevmemelerine etki etmekte midir ?
5. Öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeyleri, öğrencilerinin sorunlarını çözme yöntemlerini etki etmekte midir?
6. Öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeyleri, günlük yaşamda kullandıkları çatışma çözme yöntemlerine etki etmekte midir?

Yöntem

Araştırma 2006-2007 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri ile yapılmıştır. Çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi formu ve duygusal zeka ölçeği kullanılmıştır. Uygulamaya gönüllü olarak araştırmaya katılan 196 öğretmen adayı katılmıştır. Bilgi formu ve ölçek uygulaması araştırmacının bulunduğu ortamda gerçekleştirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Değişken sayısının ikiden fazla olduğu durumlarda, farklılığın kaynağını belirlemek amacı ile lsd ve tukey testleri yapılmıştır.

2.1. Veri toplama araçları

Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi formu ve Özabacı, İşmen ve Ergin tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan duygusal zeka ölçeği ile toplanmıştır. Bu ölçek, 108 maddeden oluşan likert tipi bir ölçüm aracıdır. Duygusal zeka ölçeğinin 3 alt ölçeği ve tüm ölçekten çıkan toplam duygusal zeka puanı vardır. Alt ölçeklerden birincisi kendi duygularını anlama, ikinci karşısındaki duygularını anlama, üçüncü duyguları yönetme boyutlarını ölçmektedir. Ölçeğin güvenilirlik Cronbach alpha katsayısı. 60 olarak bulunmuştur. Duygusal zeka ölçeğinden çıkan toplam duygusal zeka puanı ortalamaları EQ T ile EQ 1, kendi duygularını anlama, EQ 2, karşısındaki duygularını anlama, EQ 3, duyguları yönetme becerilerini ifade etmektedir (Ergin, Özabacı, İşmen 1999). Bilgi formunda katılımcıların cinsiyet, yakın arkadaş sayısı, mesleklerini isteyerek seçmeleri, yaşamı sevip sevmediklerini, kendi öğrencinin sorunlarını ve günlük yaşamda karşılaştıkları çatışmaları çözme yöntemlerini belirleyen sorular bulunmaktadır. Çalışma, araştırmacının da hazır bulunduğu bilgi formu ve duygusal zeka ölçeğinin birlikte verildiği, zaman kısıtlamasının getirilmediği bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların kimlik bilgileri istenmemiş ve çalışmaya gönüllü olanlar dahil edilmiştir.

Bulgular ve Yorum**Tablo 1: Cinsiyet ve duygusal zeka düzeyi ilişkisi**

	Cins.	n	x	ss	F	Önem
EQT	Kız	175	2.98	.19	1.971	.162
	Erkek	21	2.96	.23		
EQ1	Kız	175	2.99	.29	.004	.949
	Erkek	21	3.04	.26		
EQ2	Kız	175	2.92	.21	.031	.861
	Erkek	21	2.82	.22		
EQ3	Kız	175	3.03	.27	1.467	.227
	Erkek	21	3.03	.33		

Tablo 2: Yakın arkadaş sayısı ve duygusal zeka düzeyi

	Ark. Sayı.	n	x	ss
EQT	Bir	23	2.98	.22
	İki	39	2.93	.16
	Üç	71	3.02	.21
	4 ve üzeri	63	2.96	.19
	Toplam	196	2.98	.20
EQ1	Bir	23	3.09	.27
	İki	39	2.97	.29
	Üç	71	2.99	.33
	4 ve üzeri	63	2.98	.25
	Toplam	196	2.99	.29
EQ2	Bir	23	2.84	.20
	İki	39	2.87	.23
	Üç	71	2.97	.20
	4 ve üzeri	63	2.88	.22
	Toplam	196	2.91	.21
EQ3	Bir	23	3.00	.34
	İki	39	2.97	.24
	Üç	71	3.11	.26
	4 ve üzeri	63	3.00	.28
	Toplam	196	3.03	.28

*P<.05

		Kar. top	sd	Kar. ort.	F	Önem
EQT	Grup. ara.	.237	3	.079	1.975	.119
	Grup. içi	7.667	192	.040		
	Toplam	7.903	195			
EQ1	Grup. ara.	.251	3	.084	.957	.414
	Grup. içi	16.774	192	.087		
	Toplam	17.024	195			
EQ2	Grup. ara.	.450	3	.150	3.228	.024*
	Grup. içi	8.929	192	.047		
	Toplam	9.379	195			
EQ3	Grup. ara.	.639	3	.213	2.723	.046*
	Grup. içi	15.014	192	.078		
	Toplam	15.653	195			

Tablo 1’de cinsiyet ve duygusal zeka düzeyi ilişkin sonuçlar verilmiştir. Çalışmaya 196 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılanların 175’i kız 21’i erkektir. Cinsiyete göre duygusal zeka düzeyi arasında anlamlı farklılıklar saptanmamıştır.

Tablo 2’de yakın arkadaş sayısı ve duygusal zeka etkileşimi incelenmiştir. EQ 2 ve EQ 3 puan ortalamaları ile sahip olunan yakın arkadaş sayısı arasında önemli farklılıklar vardır. Bu farklılık en az 3 yakın arkadaşı olduğunu belirtenlerin puan ortalamalarının yüksekliğinden kaynaklanmaktadır. (eq 2 tukey (1, 3)-, 1238 eq 2 tukey (3, 2)-, 1018 eq 3 tukey (2, 3) -, 1371 eq 3 tukey (3, 4) -, 1065 p<. 05).

Tablo 3: Geçim sorunu olmasa da öğretmenliği tercih etme ile duygusal zeka ilişkisi

	Geçim	n	x	ss	F	t	sd	Önem
EQT	Evet	160	2.99	.20	.033	1.992	192	.048*
	Hayır	34	2.92	.19				
EQ1	Evet	160	2.99	.30	1.450	.339	192	.735
	Hayır	34	2.97	.24				
EQ2	Evet	160	2.92	.21	.006	2.073	192	.039
	Hayır	34	2.84	.22				
EQ3	Evet	160	3.06	.27	.572	2.317	192	.022*
	Hayır	34	2.93	.28				

*p<. 05

Tablo 3’te geçim sorunu olmasa da öğretmenliği tercih etme ile duygusal zeka ilişkisine bakılmıştır. Ekonomik sorunu olmasa da öğretmenlik mesleğini seçerim diyenlerin EQ T ve EQ 3 puan ortalamaları arasında önemli farklılıklar bulunmuştur. Farklılığın nedeni ekonomik güvence nedeni ile mesleği seçenlerin puanlarının düşüklüğünden kaynaklanmaktadır. Ekonomik sorun olmasa da öğretmenliği seçerim diyenler, duygusal zeka ölçeğinin alt boyutlarından duygularını yönetme ve toplam duygusal zeka puanı açısından daha şanslı bulunmuşlardır (p<. 05).

Tablo 4: Yaşamı sevme ile duygusal zeka düzeyi ilişkisi

	Yaşa. sev	n	x	ss	F	t	sd	Önem
EQT	Evet	175	2.99	.20	3.289	2.254	189	.025*
	Hayır	16	2.87	.12				
EQ1	Evet	175	2.99	.30	2.474	-.088	189	.930
	Hayır	16	3.00	.22				
EQ2	Evet	175	2.92	.21	.252	1.546	189	.124
	Hayır	16	2.83	.20				
EQ3	Evet	175	3.06	.27	.221	3.740	189	.000**
	Hayır	16	2.79	.22				

*p<. 05

**p<. 001

Tablo 4’te yaşamı sevme ile duygusal zeka düzeyi ilişkisi incelenmiştir. “Yaşamı seviyorum” diyenlerle “sevmiyorum” diyenlerin EQ T ve EQ puanları arasında istatistiksel olarak önemli farklar vardır. Özellikle yaşamı sevmediğini belirtenlerin EQ 3 puan ortalamaları oldukça düşüktür (EQT p<. 05, EQ 3 p<. 001).

Tablo 5: Öğrenci sorunlarını çözme yöntemi ile duygusal zeka düzeyi ilişkisi

	Sor. çöz.	n	x	ss			
EQT	Görmez.	6	2.79	.37			
	Ceza	14	2.90	.18			
	Emin	162	2.99	.18			
	Diğer	14	2.95	.25			
	Toplam	196	2.98	.20			
EQ1	Görmez.	6	2.80	.60			
	Ceza	14	2.97	.26			
	Emin	162	3.00	.28			
	Diğer	14	3.01	.30			
	Toplam	196	2.99	.29			
EQ2	Görmez.	6	2.72	.32			
	Ceza	14	2.85	.21			
	Emin.	162	2.92	.20			
	Diğer	14	2.88	.26			
	Toplam	196	2.91	.21			
EQ3	Görmez.	6	2.85	.27			
	Ceza	14	2.88	.19			
	Emin	162	3.06	.27			
	Diğer	14	2.96	.34			
	Toplam	196	3.03	.28			
		Kare. top.	sd	Kar. ort.	F	Önem	
EQT	Grup. ara.	.345	3	.115	2.921	.035*	
	Grup. içi	7.558	192	.039			
	Toplam	7.903	195				
EQ1	Grup. ara.	.246	3	.082	.937	.424	
	Grup. içi	16.779	192	.087			
	Toplam	17.024	195				
EQ2	Grup. ara.	.298	3	.099	2.097	.102	
	Grup. içi	9.081	192	.047			
	Toplam	9.379	195				
EQ3	Grup. ara.	.704	3	.235	3.014	.031*	
	Grup. içi	14.949	192	.078			
	Toplam	15.653	195				

*p<.05

Tablo 5'te öğrenci sorunlarını çözme yöntemi ile duygusal zeka düzeyi ilişkisine bakılmıştır. EQ T ve EQ 3 puan ortalamalarına bakıldığında; farklılığın önemli olduğu dikkati çekmektedir. Farklılığın kaynağının EQ T için, "Sorunları görmezden gelirim" ve "Sorunları çözeceğime eminim" diyenler olduğu saptanmıştır. Sorunları çözeceğinden emin olanlar, duygusal zeka düzeyi açısından daha şanslıdır. EQ 3 için "Sorunları çözeceğime eminim" ve "Ceza veririm" diyenlerden kaynaklandığı saptanmıştır. Benzer biçimde sorunları çözeceğinden emin olanların duygusal zeka ortalamaları ceza vermeyi düşünenlerden anlamlı düzeyde yüksektir (p<.05). (EQT, lsd(1, 3) -, 2031, EQ 3 tukey (2, 3) -, 1782).

Tablo 6: Öğretmen adaylarının günlük yaşamdaki çatışma çözme yöntemleri ile duygusal zeka düzeyi ilişkisi

	Çat.Çöz.	n	x	ss			
EQT	Zorla	17	3.00	.19			
	Sessiz	18	2.78	.26			
	Konuş.	153	3.00	.18			
	Diğer	8	2.87	.14			
	Toplam	196	2.98	.20			
EQ1	Zorla	17	3.10	.28			
	Sessiz	18	2.83	.40			
	Konuş.	153	3.01	.27			
	Diğer	8	2.87	.27			
	Toplam	196	2.99	.29			
EQ2	Zorla	17	2.89	.21			
	Sessiz	18	2.77	.27			
	Diğer	8	2.90	.17			
	Toplam	196	3.03	.28			
				Ka.top	sd	Ka.ort	F
EQT	Grup.ara.		.876	3	.292	7.975	.000**
	Grup. içi		7.028	192	.037		
	Toplam		7.903	195			
EQ1	Grup.ara.		.843	3	.281	3.335	.021*
	Grup. içi		16.181	192	.084		
	Toplam		17.024	195			
EQ2	Grup.ara.		.422	3	.141	3.018	.031*
	Grup. içi		8.957	192	.047		
	Toplam		9.379	195			
EQ3	Grup.ara.		1.805	3	.602	8.341	.000**
	Grup. içi		13.848	192	.072		
	Toplam		15.653	195			

*P< .05

**p< .001

Tablo 6'da öğretmen adaylarının çatışma çözme yöntemleri ile duygusal zeka düzeyi ilişkisine bakılmıştır. Çatışma çözme yöntemleri ile duygusal zeka düzeyi ortalamaları ve tüm alt ölçüm ortalamaları arasında önemli farklılıklar saptanmıştır. Farklılığın kaynağı "Sorun çıktığımda sessiz kalırım" diyenlerden kaynaklanmaktadır. Çatışma durumunda sessiz kalanların duygusal zeka düzeyleri diğerlerinden önemli düzeyde düşüktür (p< .001). (eq t: tukey (2, 1): -, 2188, eq t (2, 3): -, 2189, eq 1: tukey(2, 1): -, 2718 eq 2 tukey (2, 3):-, 1541 eq 3 tukey (2, 1): -, 2647 eq 3 tukey (2, 3):-, 3198).

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada duygusal zeka düzeyi ortalamaları ile cinsiyet arasında önemli farklılıklara rastlanmamıştır. Literatürde bu konuda farklı sonuçlar saptanmıştır. Bhosle (1999), King (1999), Sutarso (1999), Wing (2001) Singh (2002), Katyal, Awasthi (2005) çalışmalarında cinsiyete göre duygusal zeka arasındaki farklılıklar incelendiğinde kadınların erkeklerden daha şanslı olduğu, bununla beraber Chu (2002)'nin çalışmasında erkeklerin duygusal zeka açısından erkeklerin daha şanslı olduğu saptanmıştır. Ülkemizde Acar (2002)

tarafından yapılan çalışmada 48 kadın ve 133 erkek deneğin duygusal zekaları ile cinsiyetleri arasında istatistiksel anlamda bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 2’de duygusal zeka düzeyi ve yakın arkadaş sayısı değerlendirilmiştir. İstatistiksel inceleme sonucunda; en az üç yakın arkadaşı olanların duygusal zeka açısından diğer gruplardan daha şanslı olduğu görülmüştür. Yakın arkadaşlık kurup bunu sürdürebilme becerisi, empati, işbirliği ve etkili iletişim becerileri ile yakından ilgilidir. Literatür incelendiğinde, empati kurma becerisi, işbirliği (Marcus, 1979) ve liderlik (Bell ve Hall 1954) ile duygusal zeka arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır. Brems (1988) ise empati ile toplumsallaşma, sosyal duyarlılık, topluma uyum ve sağlıklı kişiler arası ilişkiler arasında pozitif ilişkiler olduğundan söz etmektedir.

Tablo 3’te mesleği isteyerek seçme ile duygusal zeka düzeyi etkileşimi incelenmiştir. Öğretmenlik mesleğini isteyerek seçenler, duygusal zeka açısından daha şanslıdır. Zira öğretmenlik mesleği, doğrudan insanlarla iletişimi ve insan sevgisini gerektiren bir hizmet alanıdır. Duygusal zeka, empati, etkili iletişim becerileri ve başarılı ilişkiler kurmayı sağlar (Salovey, Mayer 1990, Caruso, 2004) Bu mesleği isteyerek seçenlerin duygusal zekalarının yüksekliği, bu becerileri etkili kullanmaları ve diğer bireylerle iletişim kurmayı sevmeleri ile açıklanabilir.

Tablo 4’te yaşamı sevme ile duygusal zeka düzeyi ilişkisi incelenmiştir. “Yaşamı seviyorum” diyenler duygusal zeka açısından daha şanslı bulunmuşlardır. Yörükoğlu (1993)’na göre ise kişi, kendi benliğini değersiz ve yetersiz buluyorsa kişinin benlik saygısı azalır. Ruhsal çökkünlükte olan kişi kendini o kadar değersiz bulabilir ki, yaşamına son vererek bu değersiz benliğinden kurtulmak ister. Benlik saygısı konusunda yapılan çalışmalar, duygusal zeka ve benlik saygısı arasında pozitif korelasyonlar olduğunu göstermektedir (Sjöberg, 2001, Engelberg, Sjöberg 2006). Duygusal zeka ve intihar eğilimleri arasında ters yönlü korelasyon ilişkileri mevcuttur. Yani duygusal zekası yüksek kişilerde intihar eğilimi daha düşüktür ve yaşamı sevmektedirler (Ciarrochi, Deane, Anderson, 2002).

Tablo 5’te öğrenci sorunlarını çözme yöntemi ile duygusal zeka düzeyi ilişkisine incelenmiştir. Öğrencilerinin sorunları çözeceğinden emin olanlar, duygusal zeka düzeyi açısından daha şanslıdır. Sorunları çözme konusunda güvenli olma, öğretmen adaylarının sosyal becerileri ve özgüvenleri ile ilgilidir. Özgüveni yüksek olan ve sorunlarını çözeceğinden emin olan öğretmen adayları, duygusal zeka açısından daha şanslıdır. Sonuç, literatürle uyumludur (Spencer, 1997, Sala 2001).

Tablo 6’da öğretmen adaylarının çatışma çözme yöntemleri ile duygusal zeka düzeyi ilişkisi incelenmiştir. Çatışma çözme yöntemleri ile duygusal zeka düzeyi ortalamaları ve tüm alt ölçüm ortalamaları arasında önemli farklılıklar saptanmıştır. Sosyal becerilerle duygusal zeka arasında pozitif yönlü ilişkiler olduğu bilinmektedir (Boyatzis, Goleman, Rhee, 1999, Boyatzis, Burckle, 1999). Dökmen (1988), insanlara genel anlamda olumsuz tutum besleyen, çatışmaya uygun kişilik yapısına sahip kişilerin, iletişim çatışmalarına girme olasılıklarının yüksek, empati kurma olasılıklarının ise düşük olacağını ifade etmiştir.

Bu araştırma sonucunda elde edilen veriler şunlardır:

1. Öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile duygusal zeka düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.
2. Öğretmen adaylarının yakın arkadaş sayısı ile duygusal zekanın “Karşısındakinin duygularını anlama” ve “Duyularını yönetme” boyutlarında

“En az üç yakın arkadaşı olanlar” en şanslı gruptur.

3. Mesleğini isteyerek seçen öğretmen adayları, genel duygusal zeka puanı ve duygularını yönetme alt boyutu açısından, diğerlerinden daha şanslıdır.
4. Yaşamı sevdiğini söyleyen öğretmen adayları, genel duygusal zeka puanı ve duygularını yönetme alt boyutu açısından, diğerlerinden daha şanslıdır.
5. Öğrencilerinin sorunlarını çözeceğine emin olan öğretmen adayları, genel duygusal zeka puanı ve duygularını yönetme alt boyutu açısından, diğerlerinden daha şanslıdır.
6. Kendi günlük yaşamlarında yaşadıkları sorunları “Sessiz kalırım” diyerek sorundan kaçan öğretmen adayları, genel duygusal zeka puanı ve tüm alt boyutlar açısından en şanssız gruptur.

Kaynaklar

1. Acar (2002). Duygusal Zeka ve Liderlik, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Sayı: 12 (53-68).
2. Bar-On Reuven (1997). *BarOn. Emotional Quotient Inventory User's Manual* Toronto: MHS Inc.
3. Bhosle (1999). Bhosle, S.: Gender differences in EQ. In: [http:// www.megafoundation.org /ultralHIQ.HIQnews / Gender Differences](http://www.megafoundation.org/ultralHIQ.HIQnews/GenderDifferences)
4. Bell, Hall (1954) The relationship between leadership and empathy. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 49:156-157
5. Boyatzis, R. E., Goleman, D., & Rhee, K. (1999). *Clustering competence in emotionalintelligence: Insights from the Emotional Competence Inventory (ECI)*. In Bar-on, R. & Parker, J. D. (eds.). *Handbook of Emotional Intelligence*. San Francisco: Jossey-Bass.
6. Boyatzis, R. & Burckle, M. (1999). *Psychometric properties of the ECI*. Boston, MA:Hay/McBer Group.
7. Brems (1988) Dimensionality of empathy and its correlates, *The Journal of Psychology*, 123(4):329-337.
8. Caruso, D. (2004). Defining the inkblot called emotional intelligence. *Issues in Emotional Intelligence. Issues and Recent Developments in Emotional Intelligence* [Online serial], 1(2).
9. Cattell, R. B, Eber, H. W, Tatsuoka, M. M (1970), *Handbook for the 16PF*, IPAT, IL.
10. Ciarrochi, Deane, Anderson (2002) Emotional intelligence moderates the relationship between stress and mental health, *Personality and individual differences*, 32 (2): 197-209
11. Dökmen, Ü. (1988), Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi, *A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1-2); 155-190.
12. Engelberg, E., & Sjöberg, L. (2006). Money attitudes and emotional intelligence. *Journal of Applied Social Psychology*, 36, 2027-2047.

13. Ergin, D., Özabacı, N., İşmen, E. (1999) A Comparative Study: EQ and IQ. Unpublished Paper. *The World Conference on Gifted and Talented*. İstanbul Türkiye
14. Goleman(1998). *İşbaşında Duygusal Zeka*. İstanbul: Varlık Yayınları, (s. 51).
15. Katyal, Awasthi (2005). Gender Differences in Emotional Intelligence Among Adolescents of Chandigarh, *Journal. Human Ecology*, 17(2): 53-155
16. King (1999). King, M.: Measurement of differences in emotional intelligence of preservice educational leadership students and practicing administrators as measured by the multifactor emotional intelligence scale. *Dissertation Abstracts International*, 60(3): 606
17. Marcus, Telleen, Roke (1979). Relation between cooperation and empathy in young children. *Developmental Psychology*, 15(3):346-347.
18. Martinez, Aldea (2005). Emotions in human and artificial intelligence *Computers in Human Behavior*, 21, 323-341.
19. Sala (2001). Do Programs Designed To Increase Emotional Intelligence At Work? *Consortium for Research on Emotional Intelligence in Organizations*
20. Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9 (3), 185-211.
21. Singh (2002). *Emotional Intelligence at Work: A Professional Guide*. Sage Publications, New Delhi
22. Sjöberg (2001). Emotional Intelligence and Life Adjustment, *SSE/EFI Working Paper Series in Business Administration No 2001:8*
23. Spencer (1997). *Competency assessment methods* History and state of the art. Boston: Hay/McBer, 1997
24. Sutarso (1999). Gender differences on the emotional intelligence inventory (EQI). *Dissertation Abstracts International*
25. Wing, Love(2001). *Elective Affinities and Uninvited Agonies: Mapping Emotions With Significant Others Onto Health. Emotion, Social Relationships and Health Series in Affective Science*. Oxford University Press, New York
26. Yörükoğlu A (1993). *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar*. 8. Baskı, İstanbul, Özgür Yayın. 251-259.